

PROKURORŲ ETIKOS KOMISIJA

IŠVADA DĖL PROKURORO J. L. VEIKSMŲ

2017 m. spalio 27 d. Nr. 1.6-18

Vilnius

Prokurorų etikos komisija (toliau – Komisija) 2017-10-20 posėdyje, dalyvaujant Komisijos pirmininkui Martynui Jovaišai, nariams Renaldai Kučinskaitei, Antanui Stepučinskui, Gintautui Valickui, Irmui Zaikienei ir Aistei Žilinskienei, sekretoriaujant Gintarei Bliujienei (Komisijos sekretorė), išnagrinėjusi advokato E. D. 2017-09-29 skundą (reg. Nr. AP-24531),

n u s t a t ė:

Generalinėje prokuratūroje 2017-09-29 gautas advokato E. D. (toliau – ir pareiškėjas) tos pačios dienos skundas *dėl tarnybinio patikrinimo atlikimo prokuroro J. L. atžvilgiu dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 3 str. 2 d. bei 20 str. 1 d. 3 p. ir 6 p. pažeidimo* (toliau – skundas).

Generalinis prokuroras 2017-10-03 pritarė Vidaus tyrimų skyriaus vyriausiojo prokuroro 2017-10-03 išvadai Nr. 17.9-5393 ir skundą nagrinėti perdavė Komisijai.

Komisijos pirmininkas 2017-10-09 nusprendė pradėti skunde nurodytų aplinkybių tyrimą.

Pareiškėjas skunde nurodė, kad jam ir baudžiamojoje byloje Nr. jo ginamam kaltinamajam Baltarusijos piliečiui S. H., nesuprantančiam lietuvių kalbos, prokuratūroje 2017 m. rugpjūčio mėn. prokuroras (toliau – prokuroras) J. L. įteikė kaltinamąjį aktą lietuvių kalba. Pareiškėjo vertinimu, taip prokuroras pažeidė Baudžiamojo proceso kodekso 220 straipsnio 4 dalį, kurioje nustatyta, kad iki bylos perdavimo į teismą dienos *kaltinamojo akto nuorašą, <...> jei įtariamasis užsienietis, išverstą į jam suprantamą kalbą pasirašytinai privaloma įteikti kaltinamajam.* 2017-09-27 raštu Nr. 2(S)-(201)-33422 prokuroras J. L. Druskininkuose gyvenantį kaltinamąjį S. H. *iškvietė vien dėl kaltinamojo akto vertimo į rusų kalbą įteikimo <...> įpareigodamas Druskininkų miesto policijos ekipažą gaišti laiką, naudoti kurą ir įteikinėti šaukimą <...> šiuos veiksmus padarė jau perdavęs LR BPK nustatyta tvarka baudžiamąją bylą <...> į teismą <...>. <...> prokuroras J. L. aprašytu biurokratiniu, taip pat piktnaudžiavimo tarnyba požymių turinčiu būdu, neturėdamas įgaliojimų, nes byla jau teismo žinioje <...> kviesdamas fiziškai S. H. į apygardos prokuratūros patalpas <...>, panašu, kad tyčiojasi, pažeidžia taip pat ir nuostatą, jog kaltinamojo akto nuorašas (nekalbant apie jo vertimą) kaltinamojo sutikimu gali būti siunčiamas jam elektroninių ryšių priemonėmis <...>.* Advokato teigimu, tai, kad toks sutikimas buvo duotas, įrodo teismui adresuotas jo 2017-09-27 pranešimas, kurio kopija buvo adresuota ir prokurorui J. L. Minėtame pranešime pareiškėjas pažymėjo, kad *kaltinamojo akto nuorašas kaltinamojo sutikimu gali būti išsiunčiamas jam elektroninių ryšių priemonėmis arba gali būti perkeltas į elektroninę laikmeną* ir, atsižvelgdamas į tai, kad kaltinamojo akto vertimas į rusų kalbą iki bylos perdavimo teismui nebuvo gautas, nurodė,

kad jo ginamas kaltinamasis *sutinka kaltinamojo akto vertimą gauti prokuroro nutarime skirti kardomąją priemonę nurodomu el. paštu <...> arba per jo gynėją adresu <...>, kuris taip pat prokurorui žinomas.*

Pareiškėjo vertinimu, prokuroras J. L. *pažeidė Prokuratūros įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytą pareigą visus savo veiksmus ir sprendimus grįsti tik griežtai laikantis įstatymo (šiuo atveju BPK tvarkos), taip pat 20 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktų reikalavimus savo funkcijas atlikti nešališkai ir laikytis Prokurorų etikos kodekso, kurio 5.4.1 punkte nustatyta, kad prokuroras savo veiksmais privalo neleisti savo elgesiu ar veikla susiformuoti nuomonei, jog prokuroras piktnaudžiauja suteiktais įgaliojimais ar tarnybine padėtimi.* Pareiškėjas prašė įvertinti, ar prokuroras J. L. *aprašytu atveju, tikriausiai privalėjęs siekti teisingumo bei baudžiamųjų priemonių veiksmingumo, vietoje persiuntimo elektroniniu paštu, kviesdamas visą mėnesį verstą kaltinamojo akto vertimą įteikinti pasirašytinai <...> <...> sąžiningai vykdė procesinius įstatymus, generalinio prokuroro įsakymus bei baudžiamojo proceso kodekso nuostatas.*

Prokuroras J. L. Komisijai raštu paaiškino, kad baudžiamojoje byloje Nr. lietuvių kalba surašęs kaltinamąjį aktą (81 lapas) vadovaudamasis generalinio prokuroro 2015-06-01 įsakymu Nr. I-136 (2016-01-14 įsakymo Nr. I-13 redakcija) patvirtintų rekomendacijų dėl kaltinamojo akto surašymo ir perdavimo teismui (toliau – Rekomendacijos) 23 ir 25 punktais, 2017-08-24 apygardos prokuratūros patalpose dalyvaujant pareiškėjui įteikė jo nuorašą kaltinamajam S. H. Tą pačią dieną prokuroras organizavo kaltinamojo akto vertimą į rusų kalbą. 2017-09-26 gavęs kaltinamojo akto vertimą, tą pačią dieną žodžiu pavedė prokuroro padėjėjai V. B. jį įteikti kaltinamajam. Padėjėja 2017-09-26 tarnybiniu pranešimu informavo prokurorą, kad pareiškėjas jai telefonu paaiškinęs, jog nei jis, nei jo ginamasis pasiimti kaltinamojo akto vertimą į prokuratūrą neatvyks. Todėl Druskininkų policijos komisariato (toliau – PK) pareigūnai prokuroro 2017-09-27 pavedimu kaltinamajam S. H. įteikė šaukimą 2017-09-29 10 val. atvykti į apygardos prokuratūrą pasiimti kaltinamojo akto vertimą. Apie tai prokuroras el. paštu informavo ir pareiškėją. 2017-09-29 prokuroro padėjėja V. B. prokurorą informavo, kad 10.05 val. į prokuratūrą atvykęs pareiškėjas ir jo ginamasis reikalauja, jog kaltinamojo akto vertimą jis įteiktų asmeniškai. Prokuroras tai bandęs atlikti nuo 10.43 val. iki 11.00 val., tačiau kaltinamasis S. H., vykdydamas pareiškėjo nurodymus, kaltinamojo akto vertimą atsisakė priimti. Prokuroras nurodė, kad pareiškėjo minimas 2017-09-27 pranešimas, kuriame išreikštas kaltinamojo S. H. sutikimas kaltinamojo akto vertimą gauti el. ryšio priemonėmis prokuratūroje buvo užregistruotas 2017-09-29 10:44:08 val. (reg. Nr. AP-24508), t. y. tuo metu, kai jis (prokuroras) nuo 10.43 val. betarpiškai bendravo su pareiškėju ir kaltinamuoju. Su minėtu pranešimu prokuroras dokumentų valdymo sistemoje (toliau – DVS) susipažino 2017-09-29 13:23:45 val. Kaltinamojo akto vertimą prokuroras pareiškėjui ir kaltinamajam 2017-09-27 pranešime nurodytais el. pašto adresais išsiuntė 2017-10-05.

Kartu su paaiškinimu prokuroras pateikė šių dokumentų patvirtintas kopijas: 1) 2017-08-24 kaltinamojo akto įteikimo protokolą; 2) 2017-08-24 pavedimą Vertimų skyriui iki 2017-09-25 atlikti kaltinamojo akto vertimą ir šio skyriaus 2017-09-25 lydraštį; 3) 2017-08-25 lydraštį, kuriuo apygardos teismui perduota baudžiamoji byla Nr. ; 4) 2017-09-26 prokuroro padėjėjos V. B. tarnybinį pranešimą; 5) 2017-09-27 pavedimą Druskininkų PK įteikti kaltinamajam šaukimą ir atsakymą; 6) 2017-09-27 pranešimą pareiškėjui apie kaltinamojo S. H. šaukimą į prokuratūrą 2017-09-29; 7) 2017-09-29 prokuroro padėjėjos V. B. tarnybinį pranešimą; 8) 2017-09-29 kaltinamojo akto nuorašo vertimo įteikimo kaltinamajam protokolą; 9) 2017-09-27 pareiškėjo pranešimą su registravimo prokuratūros DVS duomenimis; 10) 2017-10-05 el. laišką pareiškėjui apie išversto kaltinamojo akto išsiuntimą kaltinamajam el. paštu; 11) 2017-10-09 pareiškėjo el. laišką – atsakymą į prokuroro 2017-10-05 el. laišką; 12) 2017-10-06 atsakymą pareiškėjui dėl prašymo atlyginti kaltinamojo S. H. patirtas kelionės Druskininkai– –Druskininkai išlaidas.

Komisija, susipažinusi su prokuroro J. L. pateiktais dokumentais ir pareiškėjo prašymui spręsti aktualiais teisės aktais, nustatė, kad:

Kaltinamajam S. H., dalyvaujant pareiškėjui, 2017-08-24 buvo įteiktas kaltinamasis aktas (81 lapas) lietuvių kalba; 2017-08-24 prokuroro pavedimu Vertimų skyrius atliko kaltinamojo akto vertimą, kuris buvo gautas 2017-09-26; 2017-08-25 baudžiamoji byla Nr. buvo išsiųsta teismui lydraštyje nurodant, kad *vadovaudamasis <...> rekomendacijomis prokuroras 2017-08-24 organizavo didelės apimties kaltinamojo akto vertimą <...>*; 2017-09-26 apie 13.25 val. pareiškėjas telefonu prokuroro padėjėjai išreiškė norą atvykti pasiimti kaltinamojo akto vertimą, o jai paaiškinus, kad kaltinamasis pats turi pasirašytinai jį pasiimti, pasakė, kad susisieks su ginamuoju ir praneš, kada šis atvyks. Apie 13.35 val. pareiškėjas telefonu prokuroro padėjėjai paaiškinęs, kad byla perduota teismui, todėl prokuroras kaltinamojo akto vertimą turėtų perduoti teismui, informavo, jog į prokuratūrą neatvyks; 2017-09-27 prokuroras pavedė Druskininkų PK įteikti kaltinamajam šaukimą ir gavo atsakymą apie pavedimo įvykdymą; 2017-09-27 prokuroras el. paštu informavo pareiškėją apie tai, kad jo ginamasis 2017-09-29 10 val. šaukiamas atvykti į apygardos prokuratūrą ir jam (pareiškėjui) siūloma dalyvauti; 2017-09-29 prokuroro padėjėja prokurorą J. L. informavo, kad apie 10.05 val. prokuratūros vestibulyje pareiškėjas nurodė, kad kaltinamojo akto vertimą paims, kai generalinis prokuroras išnagrinės jo (pareiškėjo) prašymą leisti vertimo įteikimą fiksuoti vaizdo ir garso įrašymo priemonėmis ir kaltinamojo akto vertimą įteiks pats prokuroras J. L.; 2017-09-29 nuo 10.43 val. iki 11 val. buvo sprendžiamas kaltinamojo akto vertimo įteikimas pareiškėjui ir jo ginamajam; pareiškėjo 2017-09-27 pranešimas apie jo ginamojo sutikimą kaltinamojo akto vertimą gauti el. paštu prokuratūros DVS registruotas 2017-09-29 10:44:08 val., o prokuroras J. L. jį peržiūrėjo tą pačią dieną 13:23:45 val. Informacija, esanti su prokuroro paaiškinimu pateiktuose prieduose, anksčiau nurodytuose 10–12 punktuose, vertinama kaip nereikšminga sprendžiant pareiškėjo prašymą, todėl detaliau neanalizuojama.

Baudžiamąjį proceso kodekso (toliau – BPK) 220 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad *surašęs kaltinamąjį aktą, prokuroras iki bylos perdavimo teismui kaltinamojo akto nuorašą pasirašytinai įteikia kaltinamajam. Kaltinamojo akto nuorašas kaltinamojo sutikimu gali būti išsiunčiamas jam elektroninių ryšių priemonėmis arba gali būti įteiktas perkeltas į elektroninę laikmeną.*

Rekomendacijų 22 punkte nustatyta, kad prieš perduodant ikiteisminio tyrimo medžiagą teismui, *kaltinamojo akto nuorašas kaltinamajam įteikiamas pasirašytinai <...> arba išsiunčiamas registruotu paštu su įteikimu. Kaltinamojo sutikimu kaltinamojo akto nuorašas gali būti išsiunčiamas kaltinamajam elektroninių ryšių priemonėmis arba įteikiamas perkeltas į elektroninę laikmeną. Jei kaltinamasis generalinio prokuroro nustatytos formos pažymoje apie proceso dalyvio asmens duomenis yra išreiškęs sutikimą gauti proceso dokumentus elektroninio ryšio priemonėmis, kaltinamojo akto nuorašas kaltinamajam išsiunčiamas be atskiro prašymo.*

Kaltinamojo akto nuorašo išsiuntimą elektroninių ryšių priemonėmis patvirtina prokuroro elektroniniu paštu išsiųsto pranešimo atspausdinta kopija, o kaltinamojo akto nuorašo gavimą elektroninėje laikmenoje raštu patvirtina pats kaltinamasis.

Prokuroro pavedimu kaltinamojo akto nuorašą kaltinamajam pasirašytinai įteikti gali prokuroro padėjėjas, vyriausiasis specialistas (teisininkas), suėmimo ar laisvės atėmimo vietos įstaigos administracija, o išimtiniais atvejais – ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas.

Rekomendacijų 23 punkte nustatyta, kad *jeigu kaltinamasis nemoka lietuvių kalbos, kaltinamasis aktas turi būti išverstas į kaltinamojo gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jis moka. Tokiam kaltinamajam kartu su kaltinamojo akto nuorašu įteikiamas kaltinamojo akto vertimas į gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jis moka. Kaltinamojo akto vertimą organizuoja prokuroras <...>.*

Rekomendacijų 25 punkte nustatyta, kad *kaltinamasis aktas ir visa ikiteisminio tyrimo medžiaga gali būti perduota teismui ir kaltinamajam neįteikus kaltinamojo akto vertimo, tačiau prokuroras turi užtikrinti, kad kaltinamojo akto vertimas kaltinamajam būtų įteiktas iki teismo posėdžio pradžios, likus pakankamai laiko pasirengti gynybai.*

Integruotoje baudžiamojame proceso sistemoje baudžiamojame byloje Nr. esančioje S. H. asmens duomenų pažymoje (forma nustatyta generalinio prokuroro įsakymu) nebuvo pažymėta, kad jis sutinka dokumentus gauti el. paštu.

Komisija, išnagrinėjusi anksčiau nurodytus duomenis, vertina, kad tarp prokuroro J. L. ir pareiškėjo bei jo ginamo kaltinamojo dėl skirtingo teisės normų aiškinimo, taip pat prokuroro susipažinimo su jam adresuotu pareiškėjo pranešimu laiko buvo kilęs tam tikras procesinis konfliktas, tačiau jo metu Prokurorų etikos kodekso ir kitų teisės aktų reikalavimai nebuvo pažeisti.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 41 straipsnio 3 dalimi, Prokurorų etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. I-16 (2016 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. I-302 redakcija), 43.1 papunkčiu, Komisija

k o n s t a t u o j a,

kad prokuroras J. L. nepadarė įstatymo pažeidimo, tarnybinio nusižengimo, prokuroro vardą žeminančio poelgio ar kito Prokurorų etikos kodekso pažeidimo.

Komisijos pirmininkas

Martynas Jovaiša